

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Πρόσβαση των ΑΜΕΑ στα μουσεία του Βόλου. Προβλήματα
και προοπτικές.

Επιβλέπουσα Διδάσκουσα: Κατιφένεια Χατζοπούλου

Κωδικός: ΥΠ793

Εξάμηνο: Όγδοο (8)

ΟΝΟΜΑ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΙΚΟΣ

ΑΜ: 3819092

ΒΟΛΟΣ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2023

ΘΕΜΑ:

**Πρόσβαση των ΑΜΕΑ στα μουσεία του Βόλου. Προβλήματα
και προοπτικές.**

**The access of people with special disabilities to the museums
of Volos. Problems and prospects.**

Μέλη Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής:

Χατζοπούλου Κατιφένεια

Ελπίδα Καραμπά

Ιουλία Πεντάζου

Ευχαριστίες

Ο στοχασμός είναι ένα σημαντικό στοιχείο που χαρακτηρίζει ένα επαγγελματία πάνω στο έργο στο οποίο διερευνά. Στη διάρκεια της φοίτησης μου υπήρχαν αρκετά εμπόδια και ανατροπές ώστε να καταλήξω στο πεδίο στο οποίο θα εντυφήσω. Αφού βρέθηκε όμως το πεδίο, η διερεύνηση αυτής της εργασίας αποτέλεσε για εμένα μία πρόκληση να δω τις δυσκολίες που υπάρχουν στην πρόσβαση των ΑΜΕΑ στα Μουσεία του Βόλου.

Στην πορεία αυτής της πτυχιακής διατριβής, συμπαραστάτη μου και σύμβουλό μου είχα την επιβλέπουσα Διδάσκουσα κα. ***Κατιφένεια Χατζοπούλου*** την οποία ευχαριστώ μέσα από την καρδιά μου. Χωρίς την πολύτιμη συμβολή της θα ήταν πολύ δύσκολο να υλοποιηθεί και ολοκληρωθεί η πτυχιακή εργασία. Εκτιμώ πάρα πολύ που με έβαλε σε νέους σκεπτικισμούς και μου άνοιξε νέους προσανατολισμούς και ορίζοντες πάνω στην εργασία αλλά και στον τρόπο σκέψης τόσο επιστημονικά όσο και στη ζωή μου. Ένα ευχαριστώ είναι λίγο για να πω στην Διδάσκουσα κα. Κατιφένεια Χατζοπούλου για το ενδιαφέρον της, τις συμβουλές της και τις ώρες που αφιέρωσε στην εργασία από την αρχή έως το τέλος της ολοκλήρωσής της.

Κλείνοντας θα ήθελα να ευχαριστήσω τις φίλες μου και φίλους μου (Λάουρα Κουτσικού, Αθηνά Μόσχου, Πέρσα Σιδεροπούλου, Στάθη Παπαθεωχάρη Θανάση Λαγό και τον Παναγιώτη Τοπούζογλου κ.ά) για την πολύτιμη βοήθεια, την ψυχολογική υποστήριξη τους, την κατανόηση που δείχνανε τους τελευταίους μήνες της προσπάθειας μου. Χωρίς το δικό τους ενδιαφέρον και την στήριξη δεν θα ήταν εύκολη η εκπόνηση και ολοκλήρωση της πτυχιακής μου εργασίας.

Όμως πάνω απ' όλα είμαι ευγνώμων στους δικούς μου ανθρώπους, στους γονείς μου, ***Κωνσταντίνο και Μαρία Κουτσικού*** για όλα αυτά που μου έχουνε προσφέρει, για όλα τα χρόνια που ήτανε δίπλα μου και για την τεράστια ψυχολογική υποστήριξη που μου έχουνε δώσει. Αυτή η πτυχιακή εργασία είναι αφιερωμένη στους εξαίρετους γονείς μου.

Υπεύθυνη Δήλωση

«Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας, η οποία εκπονήθηκε σύμφωνα με τον Κανονισμό Εκπόνησης Πτυχιακής Εργασίας του ΤΠΔΜΒ»

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
SUMMARY	7
Εισαγωγή	8
Α' Μέρος	9
1.Μουσείο και Μουσειακή εκπαίδευση	9
2.Ορισμός, ένταξη και ενσωμάτωση ατόμων με ειδικές ανάγκες	10
3.Χώροι πολιτισμού, Καθολικός σχεδιασμός και Άτομα με Ειδικές Ανάγκες	12
4.Μουσεία και Άτομα με Ειδικές Ανάγκες	14
5.Η Πρόσβαση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στους Χώρους Πολιτισμού (Μουσεία)	15
Β' ΜΕΡΟΣ	16
1. Μεθοδολογικό πλαίσιο έρευνας	16
2.Αποτελέσματα έρευνας	19
3.Συμπεράσματα- συζήτηση	29
Βιβλιογραφία	31
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	35

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο πολιτισμός είναι για όλους τους ανθρώπους και για τα Άτομα με Ειδικές Ανάγκες (ΑΜΕΑ). Το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM) όπως αναφέρει, θέλει το μουσείο ανοιχτό προς όλες τις κοινωνικές ομάδες. Παρόλο που υπάρχει Ελληνική και διεθνής πρακτική πάνω σε αυτό το θέμα, παρατηρείται να προκύπτουν στην πράξη πολλά προβλήματα. Οι σύγχρονες αναβαθμίσεις και οι νέες τεχνολογίες σε όλα τα είδη των μουσείων, απαιτούν προσωπικό κατάλληλα εκπαιδευμένο που να μπορεί να ανταποκριθεί στη σύγχρονη πραγματικότητα, ώστε όταν τα ΑΜΕΑ εισέλθουν στο μουσείο να μην νιώθουν περιορισμένα και αποκλεισμένα από την κοινωνία και από το σύστημα. Είναι αναγκαίο τα μουσεία να βρουν τις κατάλληλες λύσεις ώστε να είναι οργανωμένα και χωρίς περιορισμούς προσβάσιμα σε όλη την κοινωνία. Παρόλο αυτά στην πράξη διαπιστώνονται προβλήματα τόσο υλικοτεχνικά όσο και στην εκπαίδευση των ανθρώπων που τα στελεχώνουν. Η εργασία αυτή θέλει να εντοπίσει αυτά τα προβλήματα. Θα γίνει προσπάθεια να δοθούν οι σωστές απαντήσεις ώστε να γίνουν οι κατάλληλες ενέργειες ώστε τα μουσεία να έχουν καλές δομές. Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι αρκετά ενδιαφέροντα αλλά και μη προσδοκώμενα από τον ερευνητή.

SUMMARY

The culture is for all people and for Persons with Special Disabilities (PWD). The International Council of Museums (ICOM) as stated, wants the museum to be open to all social groups. Although there is Greek and international practice on this matter, it is observed that many problems arise in practice. The modern upgrades and new technologies in all types of museums require properly trained staff that can respond to modern reality, so that when PWDs enter the museum they don't feel limited and excluded from society and the system. It is necessary for museums to find appropriate solutions so that they are organized and without restrictions accessible to the whole society. Despite this, in practice problems are identified both logistically and in the training of the people who staff them. This paper wants to identify these problems. An attempt will be made to give the correct answers so that appropriate actions can be taken so that the museums have good structures. The results of the research are quite interesting but also unexpected by the researcher.

Εισαγωγή

Αντικρίζοντας ένα μουσείο το μεγαλύτερο ποσοστό της κοινωνίας θεωρεί πως καλύπτει τις ανάγκες και τα κατάλληλα μέσα ώστε να υποδεχτεί όλα τα άτομα που θα το επισκεφθούν. Αλλά όντως γίνεται αυτό; Είναι πάρα πολύ σημαντικό να γίνει εμφανές κατά πόσο το μουσείο μπορεί να είναι κατάλληλα προσβάσιμο σε όλο το κοινό και ειδικότερα στα ΑΜΕΑ. Δηλαδή θα πρέπει να εντοπιστούν οι συνθήκες που επικρατούν στα μουσεία και να αναδειχθούν τυχόν προβλήματα και να προκύψουν κάποιες προοπτικές. Βέβαια αυτό που έχει ενδιαφέρον είναι ότι μέσα από την έρευνα θα γίνει κατανοητό το αν υπάρχει συγκεκριμένη μέθοδος και εκπαίδευση για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Υπάρχει άραγε, και αν ναι ποια είναι αυτή, πως γίνεται; Επίσης θα συζητηθεί το αν τα εκπαιδευτικά προγράμματα χρειάζονται για την καλύτερη βελτίωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες (ΑΜΕΑ). Μέσα από την έρευνα που θα γίνει, θα δειχθεί αν τα μουσεία του Βόλου διαθέτουν τέτοια ειδικά προγράμματα και αν διαθέτουν τον χώρο για να φιλοξενήσουν τα άτομα αυτά, δηλαδή εάν διαθέτουν τα απαραίτητες τεχνολογίες και μέσα. Είναι άρα κατάλληλη η πρόσβαση των ατόμων αυτών στον μουσειακό χώρο; Στην έρευνα θα γίνει χαρτογράφηση για την πρόσβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες στα μουσεία του Βόλου. Πιο συγκεκριμένα θα γίνει ανάλυση αν υπάρχει πρόβλεψη για τα ΑΜΕΑ στα παρακάτω: 1) Στις κτηριακές υποδομές, 2) στα εκπαιδευτικά προγράμματα, 3) στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών για υποστήριξη ΑΜΕΑ

A' Μέρος

1.Μουσείο και Μουσειακή εκπαίδευση

Το μουσείο στις μέρες μας είναι ένας χώρος που ο ρόλος του είναι αμφιλεγόμενος . Σύμφωνα με τον ορισμό της ICOM (Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων): Μουσείο είναι ένα μη κερδοσκοπικό, μόνιμο ίδρυμα στη υπηρεσία της κοινωνίας που ερευνά, συλλέγει, συντηρεί, ερμηνεύει και εκθέτει υλική και άυλη κληρονομιά. Ανοιχτά στο κοινό, προσβάσιμα και χωρίς αποκλεισμούς, τα μουσεία προάγουν την ποικιλομορφία και τη βιωσιμότητα. Λειτουργούν και επικοινωνούν ηθικά, με επαγγελματισμό και με τη συμμετοχή κοινοτήτων, προσφέροντας διάφορες εμπειρίες για εκπαίδευση, απόλαυση, προβληματισμό και ανταλλαγή γνώσεων(ICOM, 2010).

Το μουσείο με την κατάλληλη μουσειακή εκπαίδευση μετατρέπεται σε έναν χώρο ανακάλυψης, έρευνας και ανταλλαγής απόψεων και ιδεών (Παναγιωτοπούλου, 2020). Τα παιδιά και οι ενήλικες δεν απομνημονεύονται στείρες γνώσεις αλλά εμπειδώνουν τις γνώσεις αυτές που τους παρέχονται (Παναγιωτοπούλου, 2020). Η επαφή του παιδιού με τα αυθεντικά για παράδειγμα έργα τέχνης είναι σημαντικός παράγοντας της αισθητικής καλλιέργειας του ανθρώπου (Παναγιωτοπούλου, 2020). Επίσης καλλιεργούν τη φαντασία τους, τη δημιουργικότητα τους, την κριτική τους σκέψη, την ευαισθησία τους απέναντι στο ωραίο, στην τέχνη και στον πολιτισμό γενικότερα (Παναγιωτοπούλου, 2020). Υπάρχει βέβαια και η φαντασία με πιο εκλεπτυσμένο τρόπο (Αρχαιολογία και Τέχνες, 1985· Παναγιωτοπούλου, 2020). Τα μουσεία οφείλουν να υπηρετούν το σύνολο μιας κοινωνίας δίνοντας σε όλα τα μέλη της, χωρίς να κάνει διακρίσεις το δικαίωμα για πρόσβαση στα πολιτιστικά αγαθά (Παναγιωτοπούλου, 2020).

Το Μουσείο με μια δομημένη Μουσειακή Εκπαίδευση γίνεται ένας χώρος όπου τα παιδιά ανακαλύπτουν, ερευνούν και ανταλλάσσουν ιδέες, απόψεις, διευρύνουν τη φαντασία τους και την κριτική τους σκέψη (Hooper-Greenhill, 1999b). Η Μουσειακή Εκπαίδευση μέσω των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που βασίζονται στη συμμετοχή των μαθητών και την ειδική παιδαγωγική προετοιμασία, υλοποιείται στο σχολείο πριν ουσιαστικά από την επίσκεψη, με σωστή ενημέρωση, κατάλληλη καθοδήγηση και διεργασίες, την περίοδο της επίσκεψης καθώς και με ανάλογες συστηματικές δραστηριότητες (Hooper-Greenhill, 1999b). Η Μουσειακή εκπαίδευση δίνει τη δυνατότητα της άμεσης επαφής με το αντικείμενο και τα στοιχεία που προβάλλει το

μουσείο (Νάκου, 2001). Σε αυτό που αποσκοπεί η Μουσειακή Εκπαίδευση είναι να δώσει σε όλους τη δυνατότητα να διαβάζουν και να κατανοούν τον υλικό πολιτισμό δημιουργικά (Νάκου, 2001). Συνδέοντας αυτήν με όλους τους τομείς που παράγει ο ανθρώπινος νους, γνώσεις και εμπειρίες, μέσα σε ένα πλαίσιο εκπαιδευτικού χαρακτήρα που θέλει να αναδείξει ουσιαστική κοινωνικοποίηση και αισθητική, του σώματος και της διανοητικής καλλιέργειας (Νάκου, 2001). Επομένως, αν αυτό γίνει με συνέπεια και οργάνωση σύμφωνα με τις αρχές της Μουσειακής Εκπαίδευσης θα έχει αποτέλεσμα όχι μόνο στα απλά καθημερινά άτομα αλλά και στα ΑΜΕΑ που είναι απαραίτητο να γίνει η ένταξή τους σε χώρους πολιτισμού (Κοντογιάννη, 2000). Η ένταξη των ΑΜΕΑ μπορεί να γίνει μέσω της τέχνης και μπορεί να παίξει υποστηρικτικό χαρακτήρα καθώς μέσα από τη τέχνη θα προβληθεί το αυτοσυναίσθημα και η αυτοπεποίθηση τα οποία χρειάζονται για την ένταξη τους στα μουσεία (Κοντογιάννη, 2000).

2.Ορισμός, ένταξη και ενσωμάτωση ατόμων με ειδικές ανάγκες

Είναι δύσκολο να διατυπωθεί ένας κοινός ορισμός για όλες τις κατηγορίες των ΑΜΕΑ, καθώς δεν είναι μια ομοιογενής ομάδα -λόγω της εγγενούς ή επίκτητης αναπηρίας των ΑΜΕΑ (Αθηνά Ζώνιου – Σιδέρη, 2000). «Επίσης, η αναπηρία συνιστά μια κοινωνική πραγματικότητα, όπου διαφορετικά άτομα, με εντελώς διαφορετικά βιώματα αλληλεπίδρασης και με εντελώς σήμερα η οποιαδήποτε αναπηρία ενός ατόμου αποτελεί μία κοινωνική πραγματικότητα, η οποία διαφοροποιείται από άνθρωπο σε άνθρωπο οι οποίοι έχουν διαφορετικά βιώματα και διαφορετικά είδη επιδράσεων στην εξέλιξη τους, κατατάχθηκαν στην κατηγορία των αναπηριών. Ακολούθως, όμως, η κατηγορία αυτή δεν μπορεί παρά να χαρακτηρίζεται από κάποιο κοινό στοιχείο» (Αθηνά Ζώνιου – Σιδέρη, 2000). Έτσι προκύπτουν διάφοροι και διαφορετικοί ορισμοί που γεννιούνται από διαφορετικές ιδεολογικό-πολιτικές αντιλήψεις αλλά και από διαφορετικές θεωρήσεις (Αθηνά Ζώνιου – Σιδέρη, 2000).

Ένας κοινά αποδεκτός για τα ΑΜΕΑ ορισμός, με τον οποίο συχνά γίνεται αναφορά και στα Ευρωπαϊκά Προγράμματα ορίζει ότι: «τα άτομα με λειτουργικές ελλείψεις, ανεπάρκειες ή μειονεξίες, που οφείλονται σε σωματικές, ψυχικές ή

διανοητικές βλάβες, οι οποίες περιορίζουν ή αποκλείουν την εκτέλεση μιας δραστηριότητας ή λειτουργίας, που θεωρείται φυσιολογική για έναν κοινό άνθρωπο»

Βέβαια η ένταξη και η ενσωμάτωση των ΑΜΕΑ στα Μουσεία προϋποθέτει αναθεώρηση της ήδη υπάρχουσας εκπαιδευτικής πραγματικότητας (Αθηνά Ζώνιου – Σιδέρη 2000· Νικολόπουλος, 2000). Για να πετύχει ένα τέτοιο εγχείρημα θα πρέπει να υπάρξει ένας σωστός σχεδιασμός από τους εμπλεκόμενους φορείς για να ελπίζουν σε μια επιτυχή εφαρμογή (Αθηνά Ζώνιου – Σιδέρη 2000· Νικολόπουλος, 2000). Θα πρέπει να περιορίσουν το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού στην καθημερινότητα των ΑΜΕΑ τόσο στην σχολική τους ζωή όσο και κατά την ένταξή τους στην ευρύτερη κοινωνία και κατ' επέκταση στους χώρους πολιτισμού και τα Μουσεία. (Αθηνά Ζώνιου – Σιδέρη 2000· Νικολόπουλος, 2000) Για να πετύχει ένα τέτοιο εγχείρημα θα πρέπει να υπάρξει ένας σωστός σχεδιασμός από τους εμπλεκόμενους φορείς για να ελπίζουν σε μια επιτυχή εφαρμογή (Αθηνά Ζώνιου – Σιδέρη 2000· Νικολόπουλος, 2000). Το φαινόμενο του *κοινωνικού αποκλεισμού* «αναφέρεται γενικά τόσο στην έλλειψη πόρων που αντιμετωπίζουν ορισμένες κοινωνικές ομάδες κατά την ένταξή τους σε έναν κοινωνικό οργανισμό όσο και στις πολιτικές που αναπτύσσονται για την αντιμετώπιση του προβλήματος» (Αθηνά Ζώνιου – Σιδέρη 2000· Νικολόπουλος, 2000)

Στον αντίποδα υπάρχουν εκπαιδευτικές στρατηγικές που έχουν ως σκοπό να βοηθήσουν στην κατεύθυνση της ένταξης των ΑΜΕΑ (Κοντογιάννη, 2000). Οι στρατηγικές αυτές έχουν στόχο να ενδυναμώσουν το αυτοσυναίσθημα και την αυτοπεποίθηση των ΑΜΕΑ (Κοντογιάννη, 2000). Κάθε μαθητής για παράδειγμα με ή χωρίς ειδικές ανάγκες πρέπει να έχει εμπιστοσύνη στον εαυτό του, να ψάχνει, να εξερευνά καθώς και να εκφράζεται δημιουργικά με πολλούς και διαφορετικούς τρόπους και να έχει επικοινωνία με τους συνανθρώπους του βάζοντας στόχο να ξεπερνάει τις δυσκολίες και τα προβλήματα (Κοντογιάννη, 2000). Η τέχνη έχει υποστηρικτικό χαρακτήρα πάνω στους μαθητές, τους κατευθύνει στη μάθηση, έχει θεραπευτικό χαρακτήρα και ενδυναμώνει την αυτοπεποίθηση (Κοντογιάννη, 2000). «Η τέχνη έχει τη δυνατότητα να γίνει το νέο όχημα της νέας παιδαγωγικής εκπαίδευσης» (Κοντογιάννη, 2000).

3.Χώροι πολιτισμού, Καθολικός σχεδιασμός και Άτομα με Ειδικές Ανάγκες

Τα τελευταία χρόνια το θέμα της πρόσβασης των ατόμων με αναπηρίες σε χώρους πολιτισμού, όπως τα μουσεία, απασχολεί ιδιαίτερα την επιστημονική κοινότητα, καθώς αποδεικνύεται ότι το ζήτημα της αναπηρίας και της προσέγγισης των ατόμων με αναπηρία απασχολεί αρκετά έντονα διάφορους πολιτιστικούς φορείς, όπως είναι τα μουσεία (Σταματέλου & Χαραλαμπίδου, 2007). Τα μουσεία και οι άνθρωποι που τα στελεχώνουν οραματίζονται ένα κοινό που δεν αποτελείται μόνο από τους συνηθισμένους επισκέπτες (MLA, 2004). Τα μουσεία για αυτόν τον λόγο έχουν αρχίσει συχνές συζητήσεις για το νέο κοινό, την ισότιμη πρόσβαση, τον πολυδιάστατο χαρακτήρα της πρόσβασης και τους τρόπους άρσης των διαφορετικών εμποδίων στην πρόσβαση (Argyropoulos & Kanari, 2015).

Αυτή η αυξημένη σε μεγάλο ποσοστό ευαισθητοποίηση από τα μουσεία προς τα άτομα με αναπηρίες και την πρόσβασή τους σε αυτά, έχει γίνει απόρροια αρκετών παραγόντων (Argyropoulos & Kanari, 2015). Προβληματισμοί, όπως ο ρόλος ενός σύγχρονου μουσειακού χώρου, ο αντίκτυπος πολλών πολιτικών και κοινωνικών κινήσεων των ατόμων με αναπηρίες, καθώς επίσης και η επιρροή σχετικών νομοθεσιών που έχουν σχέση με τις διακρίσεις και την ισότητα, έχουν έρθει στο προσκήνιο (Argyropoulos & Kanari, 2015). Από όλα αυτά όμως το ερώτημα που προκύπτει είναι, πως ένας πολιτιστικός θεσμός όπως το μουσείο, θα καταφέρει να δώσει στα άτομα με αναπηρίες ίσες δυνατότητες και ευκαιρίες απόλαυσης των πολιτιστικών αγαθών, να βοηθήσει και να συμβάλει στη διερεύνηση των γνώσεων και στην ανάπτυξη και δημιουργία της προσωπικότητάς του; (Argyropoulos & Kanari, 2015).

Το μουσείο για να είναι «ανοιχτό» στα άτομα με αναπηρίες θα πρέπει να γίνει η υιοθέτηση της φιλοσοφίας ενός καθολικού σχεδιασμού από το ίδιο το μουσείο (Story, Mueller & Mace, 1998). Ως σημαντική έννοια ο καθολικός σχεδιασμός ή ο σχεδιασμός για όλους έχει τις ρίζες του στις δημογραφικές, νομοθετικές, οικονομικές και κοινωνικές αλλαγές μεταξύ των μεγάλων σε ηλικία ανθρώπων και των ανθρώπων που έχουν κάποια είδους αναπηρία σε όλο τον 20ο αιώνα (Story et al., 1998). Ο βασικός στόχος του είναι να επιτύχει όσο μεγαλύτερη δυνατή πρόσβαση από τον ευρύτερο πληθυσμό με τις μικρότερες δυνατές αλλαγές (Mace, 1997). Ο άνθρωπος σε

αυτήν την περίπτωση «μπαίνει» στο επίκεντρο της σχεδιαστικής διαδικασίας, θέλοντας να προωθήσει την ένταξη του σε όλους τους τομείς της ζωής (Mace, 1997). Ο καθολικός σχεδιασμός όταν εφαρμόζεται, κατά αυτόν τον τρόπο, παρέχει αξιοπρέπεια, αυτονομία και επιλογή στον άνθρωπο (Burgstahler, 2009). Αυτός ο σχεδιασμός προϋποθέτει την ύπαρξη βασικών αρχών όπως: η Δίκαιη Χρήση, η Ευελιξία στη Χρήση, η Απλή και Διαισθητική Χρήση, η Αντιληπτή Πληροφορία, η Ανοχή στο Λάθος, η Χαμηλή Σωματική Προσπάθεια, το Μέγεθος και ο Χώρος για Προσέγγιση και Χρήση (Mace, 1997· Story, 2001· Story et al., 1998· The Center for Universal Design, 1997). «Οι αρχές του καθολικού σχεδιασμού στοχεύουν σε μια προσπάθεια άρθρωσης έννοιας που ανταποκρίνεται στην ανθρώπινη ποικιλομορφία και σε όλες τις ειδικότητες σχεδιασμού» (Story et al., 1998).

Τα μουσεία για να καταφέρουν να έρθουν σε επαφή με άτομα με αναπηρίες θα πρέπει πρώτα να δημιουργήσουν κατάλληλες υποδομές, εστιάζοντας και δίνοντας προσοχή, στις τεχνικές διευκολύνσεις όπως για παράδειγμα ράμπες για αναπηρικά αμαξίδια, για την ασφαλή διακίνηση των επισκεπτών μέσα σε αυτά (Χάιτας & Τράντα, 2010). Αυτό που πρέπει να κατανοηθεί και είναι σημαντικό είναι η δυνατότητα πρόσβασης των ατόμων με αναπηρίες στην πληροφορία που δίνουν τα μουσεία, η οποία αφορά ουσιαστικά τη δημιουργία διαφορετικών τρόπων επικοινωνίας στην αλληλεπίδραση του πολιτιστικού υλικού και των ατόμων με αναπηρίες, ώστε στα τελευταία να γίνεται ξενάγηση χωρίς βιασύνη και με φυσικό τρόπο στις μόνιμες και στις προσωρινές εκθέσεις του μουσείου (DufreneyTrinchinetti, 2004· Mineiro, 2010). Επιπλέον τα μουσεία πρέπει να παρέχουν υπηρεσίες που στηρίζονται στη διαπροσωπική επικοινωνία και η λειτουργικότητα αυτών των υπηρεσιών εξαρτάται σε αρκετά μεγάλο ποσοστό από την εξασφάλιση της προσβασιμότητας (Καλεσοπούλου, 2015). Αυτό που χρειάζεται να ειπωθεί είναι ότι η πρόσβαση στις υπηρεσίες σημαίνει ότι το προσωπικό και ειδικά το προσωπικό υποδοχής του μουσείου πρέπει να είναι κατάλληλα καταρτισμένο, ώστε οι επισκέπτες που έχουν κάποιες ειδικές αναπηρίες, όταν βρίσκονται μέσα στο μουσείο να νιώθουν ότι δεν είναι ξεχωριστοί από τους άλλους να μην υπάρξουν διακρίσεις (Καλεσοπούλου, 2015).

Για να γίνει εφικτό ένα μουσείο να χαρακτηριστεί προσβάσιμο θα πρέπει να παρέχει σε μια σταθερή βάση, κτιριακή πρόσβαση, σημάνσεις και δυνατότητες προσανατολισμού, ευκαιρίες κατανόησης των αντικειμένων, των κειμένων και των

εκθέσεων και των προγραμμάτων, πολιτιστικό υλικό που να έχει τα ενδιαφέροντα και τις επιθυμίες διαφορετικών ομάδων κοινού, να έχει ατμόσφαιρα φιλόξενη και αρκετά καλά εκπαιδευμένο προσωπικό (Σταματέλου & Χαραλαμπίδου, 2007). Βέβαια είναι ένα αρκετά δύσκολο έργο για τα μουσεία, το οποίο για να επιτύχει θα πρέπει και είναι απαραίτητο η συνεργασία μεταξύ των μουσείων και οργανισμών που ασχολούνται με την εκπαίδευση, την ανάπτυξη και την προστασία των ατόμων με ειδικές ανάγκες-αναπηρίες (Argyropoulos et al., 2016). Αυτή η ανάγκη βέβαια συνεργασίας και αλληλεγγύης είναι η γεφύρωση του κενού μεταξύ των ατόμων με ειδικές ανάγκες-αναπηρίες και των μουσείων (Argyropoulos et al., 2016).

4.Μουσεία και Άτομα με Ειδικές Ανάγκες

Στις βασικές επιδιώξεις του μουσείου είναι η ενασχόληση του με συγκεκριμένα κοινωνικά προβλήματα, όπως ο αναλφαβητισμός, οι φυλετικές διακρίσεις, ο κοινωνικός αποκλεισμός, έχοντας ως όραμα να είναι προσπελάσιμο σε όλη την κοινωνία και σε συνδυασμό με τη δημιουργία διαφόρων προγραμμάτων να επιτευχθεί η πλήρης ή μερική βελτίωσή τους (Τζαναβάρα, Αντωνία (2013). Για την προσέγγιση των παραπάνω ζητημάτων τα μουσεία δημιουργούν ευκαιρίες πρόσβασης στα ΑΜΕΑ ώστε να μην αισθανθούν αποκλεισμένοι (Τζαναβάρα, Αντωνία (2013). Στην Ελλάδα βέβαια οι πρώτες απόπειρες αναδιοργάνωσης των μουσείων για τα άτομα αυτά έγιναν στα τέλη της δεκαετίας του 70 με αμφισβητούμενα αποτελέσματα (Τζαναβάρα, 2013). Πιο ειδικά το θέμα της πρόσβασης των ΑΜΕΑ στα μουσεία είχε μεγάλη σύνδεση κυρίως με τα Εκπαιδευτικά Προγράμματα (Τζαναβάρα, 2013) Με την οργάνωση και την εφαρμογή των Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, τα οποία απευθυνόταν κατά βάση σε παιδιά σχολικής ηλικίας, ήρθε στο προσκήνιο έντονο το πρόβλημα αντιμετώπισης των ΑΜΕΑ (Τζαναβάρα, 2013). Γρήγορα γεννήθηκε ένας γενικότερος προβληματισμός σε σχέση με το θέμα της δυνατότητας πρόσβασης στα μουσεία ευρύτερων κατηγοριών ΑΜΕΑ (Τζαναβάρα, 2013). Όμως τα τελευταία χρόνια κανένας δεν θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι υπήρχε μία συγκεκριμένη πολιτική για τα ΑΜΕΑ, εφόσον η συμμετοχή στα Εκπαιδευτικά προγράμματα παιδιών με ειδικές ανάγκες ήταν ολοκληρωτικά συμπτωματική(Τζαναβάρα, 2013). Ωστόσο, μπορεί να υπάρξει αναδιοργάνωση των Μουσείων, που θα συμβάλει αφενός να δημιουργηθούν οι συνθήκες για την οργάνωση και εφαρμογή ειδικών για κάθε περίπτωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και αφετέρου στις νέες κτιριακές

εγκαταστάσεις με κατάλληλη υποδομή που θα εξασφαλίζουν την απρόσκοπτη διακίνηση των ΑΜΕΑ σε όλα τα σημεία των Μουσείων (Τζαναβάρη, 2013).

5.Η Πρόσβαση των Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες στους Χώρους Πολιτισμού (Μουσεία)

Αυτό που θα πρέπει να γίνει κατανοητό είναι ότι όταν γίνεται αναφορά για προσβασιμότητα δεν εννοείται μόνο οι επισκέπτες να φθάνουν στα εκθέματα και στις εκθέσεις με κάποια άνεση αλλά και να έχουν τη δυνατότητα μιας πιο αλληλεπιδραστικής παρουσίας με τον χώρο, κατά τη διάρκεια της αναζήτησης και εξερεύνησης (Πολυχρονίου, 1997). Οπότε όταν γίνεται αναφορά για τα μουσεία, όλη η κοινωνία πρέπει να είναι ευπρόσδεκτη (Πολυχρονίου, 1997). Η εκπαίδευση και ο πολιτισμός είναι στοιχεία που σε πολλές περιπτώσεις λείπουν από την κοινωνία και για αυτό τα ΑΜΕΑ συναντάνε εμπόδια στην κίνηση, στην εργασία και στην κοινωνική και πολιτιστική συμμετοχή (Πολυχρονίου, 1997). Έτσι και τα μουσεία δεν αποτελούν εξαίρεση από τον κανόνα (Πολυχρονίου, 1997).

Αρκετοί ερευνητές (Κοκκέβη & Φωτίου, 2004· Πολυχρονίου, 1997) στις εργασίες τους έχουν περιγράψει ~~τα στοιχεία~~ τις προδιαγραφές που χρειάζονται να έχουν τα μουσεία για να είναι προσβάσιμα από ΑΜΕΑ και περιγράφονται με λεπτομέρεια στο

Παράρτημα 1.

Η σύγχρονη τεχνολογία είναι απαραίτητη στα μουσεία για την παροχή πληροφοριών διαμέσου τεχνικών λύσεων (Hanninen R. στο open doors). Πολλά μουσεία γενικά έχουν υπολογιστές καινούργιας τεχνολογίας που διαθέτουν πολλές πληροφορίες αλλά και ευκαιρίες για δραστηριότητες μάθησης (Hanninen R. στο open doors). Αυτές οι τεχνικές βελτιώσεις δίνουν αρκετές υπηρεσίες παροχής πληροφοριών σε μορφή που ταιριάζει στις ανάγκες του κόσμου αρκετών διαφορετικών αναγκών (Hanninen R. στο open doors). Για παράδειγμα οι ηχογραφημένες ξεναγήσεις με τη μορφή φορητού εξοπλισμού ή με ακουστικά είναι πολύ σημαντικές για ανθρώπους που έχουν προβλήματα όρασης (Hanninen R. στο open doors) (Hanninen R. στο open doors). Η πρόσβαση σε οπτικοακουστικές παραστάσεις ή εγκαταστάσεις γίνεται με τη χρήση υπότιτλων για τα άτομα με προβλήματα ακοής (Hanninen R. στο open doors). (για περισσότερες πληροφορίες βλέπε **Παράρτημα 2**)

Β΄ ΜΕΡΟΣ

1. Μεθοδολογικό πλαίσιο έρευνας

Σκοπός και στόχοι

Ο σκοπός αυτής της εργασίας ήταν να ερευνηθεί και να χαρτογραφηθεί την πρόσβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες στα μουσεία του Βόλου. Ειδικότερα να διερευνηθεί αν υπάρχει πρόβλεψη για τα ΑΜΕΑ στα παρακάτω:

- Στις κτηριακές υποδομές
- Στα εκπαιδευτικά προγράμματα
- Εισαγωγή νέων τεχνολογιών για υποστήριξη ΑΜΕΑ

Μεθοδολογία έρευνας

Ποιοτική έρευνα

Στην παρούσα εργασία επιλέχθηκε η ποιοτική έρευνα ως ερευνητική στρατηγική δεδομένου ότι δίνει έμφαση στις λέξεις και όχι στην ποσοτικοποίηση κατά τη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων καθώς και εμπεριέχει τη σύλληψη της κοινωνικής πραγματικότητας ως εγγενούς και διαρκώς μεταβαλλόμενου στοιχείου της δημιουργικής δραστηριότητας των ατόμων (Αϊδίνης Αθανάσιος, 2016). Κάτι τέτοιο είναι αναγκαίο για την παρούσα μελέτη καθώς εστιάζει σε ζητήματα ποιοτικά και όχι στην ποσότητα αυτών των ζητημάτων. (Αϊδίνης Αθανάσιος, 2016)

Ειδικότερα επιλέχθηκε η **παρατήρηση** γιατί επιτρέπει τη συλλογή δεδομένων από τον ίδιο παρατηρητή-ερευνητή. Ο ερευνητής με ελεύθερη παρατήρηση ή με τη βοήθεια σχάρας παρατήρησης καταγράφει τις παρατηρήσεις του και στην συνέχεια τις αναλύει προκειμένου να φτάσει σε συμπεράσματα. Θεωρείται μία από τις πολύ βασικές τεχνικές συλλογής δεδομένων στην ποιοτική έρευνα (Αϊδίνης Αθανάσιος, 2016).

Σε συνέχεια των παραπάνω, επιλέχθηκε η **ποιοτική συνέντευξη**, επειδή είναι πιο ευέλικτη και δίνει ανταπόκριση στην διαδρομή και κατεύθυνση που δίνουν οι συνεντευξιζόμενοι, αλλάζοντας το επίκεντρο της έρευνας σύμφωνα με τα σημαντικά ζητήματα που ανακύπτουν κατά τη διεξαγωγή των συνεντεύξεων (Αϊδίνης Αθανάσιος, 2016).

Η διαδικασία της έρευνας

Η παρούσα έρευνα πραγματοποιήθηκε στην πόλη του Βόλου και ως δείγμα είχε τα 4 Μουσεία (Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα, Μουσείο της πόλης του Βόλου, Εντομολογικό Μουσείο Βόλου, Αθανασάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο Βόλου). της πόλης. Για τη διενέργεια της έρευνας και τη συλλογή των δεδομένων σχεδιάστηκε ερευνητική διαδικασία που συμπεριλάμβανε 2 φάσεις. Στην πρώτη φάση πραγματοποιήθηκε επιτόπια επίσκεψη στο μουσείο όπου έγινε παρατήρηση από τον ερευνητή. Στη δεύτερη ακολουθούσαν ημι-δομημένες συνεντεύξεις των επιμελητών των μουσείων από τον ερευνητή. Οι συναντήσεις για την πραγματοποίηση της έρευνας έγιναν ύστερα από τηλεφωνική επικοινωνία. Αρχικά πραγματοποιήθηκε η περιήγηση και παρατήρηση στον μουσειακό χώρο και στη συνέχεια ακολούθησε η συνέντευξη, η οποία κατά μέσο όρο διήρκησε δέκα με δεκαπέντε λεπτά. Η συνολική παραμονή στο μουσείο ήταν περίπου μισή ώρα.

Δείγμα

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν τέσσερα μουσεία στον Δήμο Βόλου: α) Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα, β) Μουσείο της πόλης του Βόλου, γ) Εντομολογικό Μουσείο Βόλου και δ) Αθανασάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο Βόλου).

Τα εργαλεία της έρευνας

Για τη συλλογή των δεδομένων της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκε η παρατήρηση και οι ημι-δομημένες συνεντεύξεις. Επιλέχθηκαν οι συγκεκριμένες μέθοδοι γιατί είναι διαφορετικές μεταξύ τους και όσο περισσότερο διαφορετικές είναι (αλλά παράγουν τα ίδια αποτελέσματα), τόσο αυξάνεται η εγκυρότητα των ευρημάτων και μας δίνουν μια πληρέστερη εικόνα (Cohen & Manion, 1994).

Παρατήρηση: Εφαρμόστηκε σχάρα παρατήρησης που παρατηρήθηκαν από τον ερευνητή τα παρακάτω:

- Οι κτηριακές υποδομές
- Η ύπαρξη εκπαιδευτικά προγράμματα
- Η ύπαρξη νέων τεχνολογιών για υποστήριξη ΑΜΕΑ

Συνέντευξη: Οι ερωτήσεις της συνέντευξης παρουσιάζονται παρακάτω:

ΠΡΩΤΗ ΦΑΣΗ

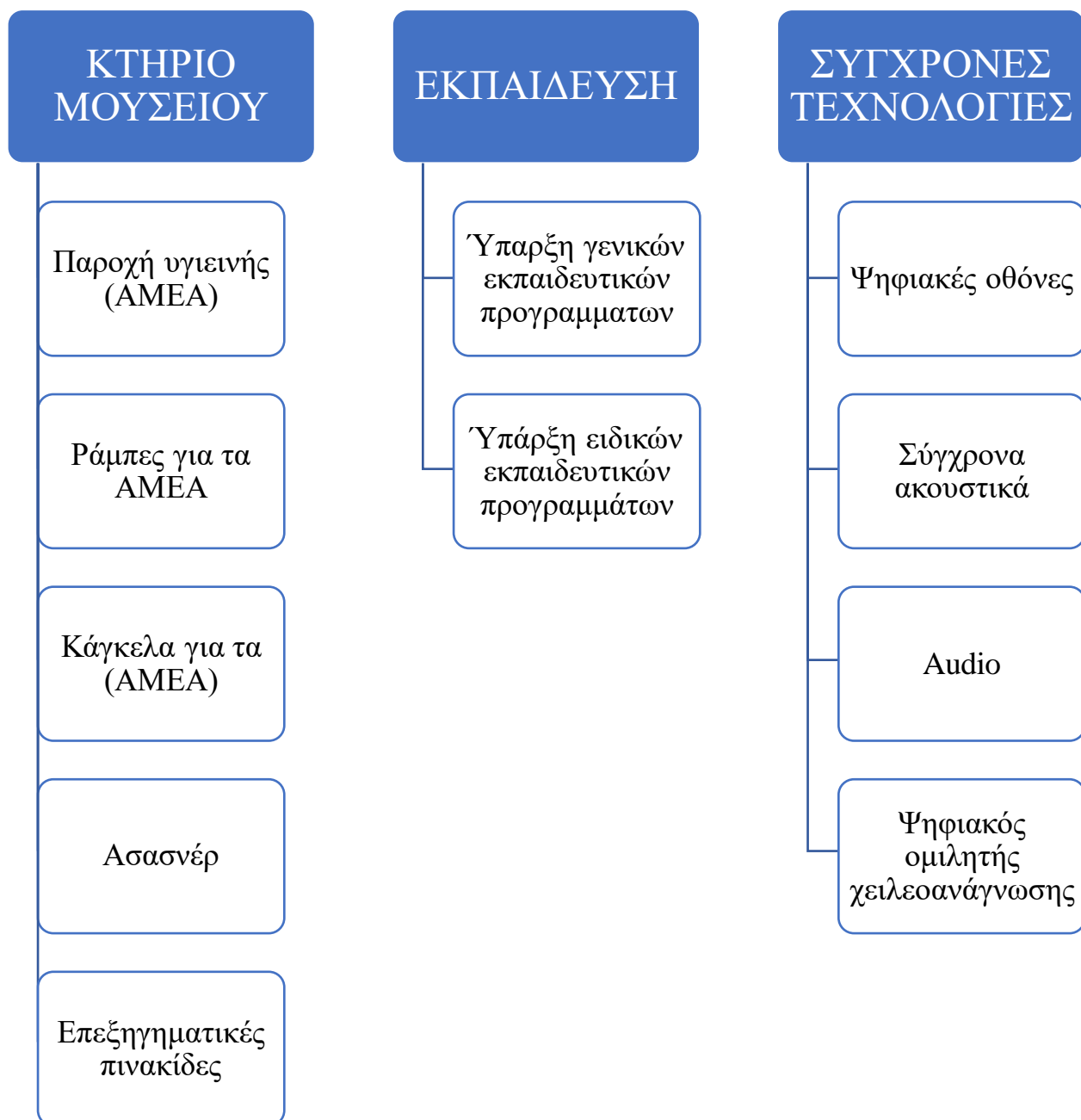
- Υπάρχει πρόβλεψη για τα ΑΜΕΑ;
- Τι είδους αναπηρίες;
- Είναι όλα τα μουσεία κατάλληλα για ΑΜΕΑ;
- Έχετε εκπαιδευτικά προγράμματα γενικά στο μουσείο;
- Έχετε εκπαιδευτικά προγράμματα ειδικά για τα ΑΜΕΑ;
- Ποια μουσεία στεγάζουν τέτοια προγράμματα;

ΔΕΥΤΕΡΗ ΦΑΣΗ

- Τι κατηγορίες ΑΜΕΑ δέχεται το Αθανασάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο Βόλου, έχετε εντρυφήσει σε κάποια κατηγορία; Ποια προβλήματα προκύπτουν;
- Έχετε ολοκληρωμένα προγράμματα για ειδικές κατηγορίες;
- Ποια προβλήματα αντιμετωπίζει το μουσείο σχετικά με την πρόσβαση των ΑΜΕΑ; Τι προβλήματα προκύπτουν κατά την εκτέλεση των προγραμμάτων;
- Σε ποιες κατηγορίες των ΑΜΕΑ εμφανίζονται τα προβλήματα;
- Τι λύσεις προτείνετε ώστε το μουσείο να είναι κατάλληλα προσβάσιμο για τα ΑΜΕΑ;
- Ποιες είναι οι λύσεις για να υλοποιηθούν, τι χρειάζεται, είναι για κάποιους λόγους; (π.χ οικονομικούς).
- Τι είδους αναβαθμίσεις, νέες τεχνολογίες χρειάζεται το μουσείο ώστε να είναι προσβάσιμο; Τι έχετε βασικά να προτείνετε;

2.Αποτελέσματα έρευνας

Παρατήρηση

Στην 1^η φάση της έρευνας ο ερευνητής επισκέφτηκε όλα τα μουσεία του δείγματος προκειμένου να καταγράψει τους άξονες που είχε θέσει για παρατήρηση κατά το σχεδιασμό της διαδικασίας της έρευνας. Στην 1^η επίσκεψη στο **Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα**, μέσα από την παρατήρηση και την έρευνα, η κτηριακή δομή φάνηκε να μην πληροί όλες τις κατάλληλες δομές και τις εγκαταστάσεις. Μέσα από τη ξενάγηση παρατηρήθηκε ότι δεν υπήρχαν παντού ράμπες και δεν υπήρχαν σε όλα τα εκθέματα γραφές Braille. Αναφορικά με τη διερεύνηση για ύπαρξη και υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, δεν φάνηκε να υπάρχει πρόβλεψη, ούτε υπήρχαν, κάπου, αποτυπωμένες οι προσπάθειες και οι «εργασίες» των παιδιών. Σε σχέση όμως με την τεχνολογία, το μουσείο είχε αρκετά καλό και σύγχρονο εξοπλισμό σε όλους τους τομείς.

Στο Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ. Τσαλαπάτα οι επιμελητές του μουσείου, κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, ανέφεραν ότι το μουσείο είναι για άτομα με κινητικά προβλήματα, και ότι οι ίδιοι έχουν δεχθεί βασική εκπαίδευση για τα άτομα με προβλήματα όρασης. Όλη αυτή η εκπαίδευση για τους επιμελητές, για τα άτομα αυτά έχει ξεκινήσει από το 2007. Επιπλέον ανέφεραν ότι υπάρχουν εγκαταστάσεις για τα άτομα με κινητικά προβλήματα. Αυτό όμως που τόνισαν είναι, ότι έχουν διεκπεραιωθεί εκπαιδευτικά προγράμματα και εφαρμόζονται, σε συνεννόηση με τους εκπαιδευτικούς.

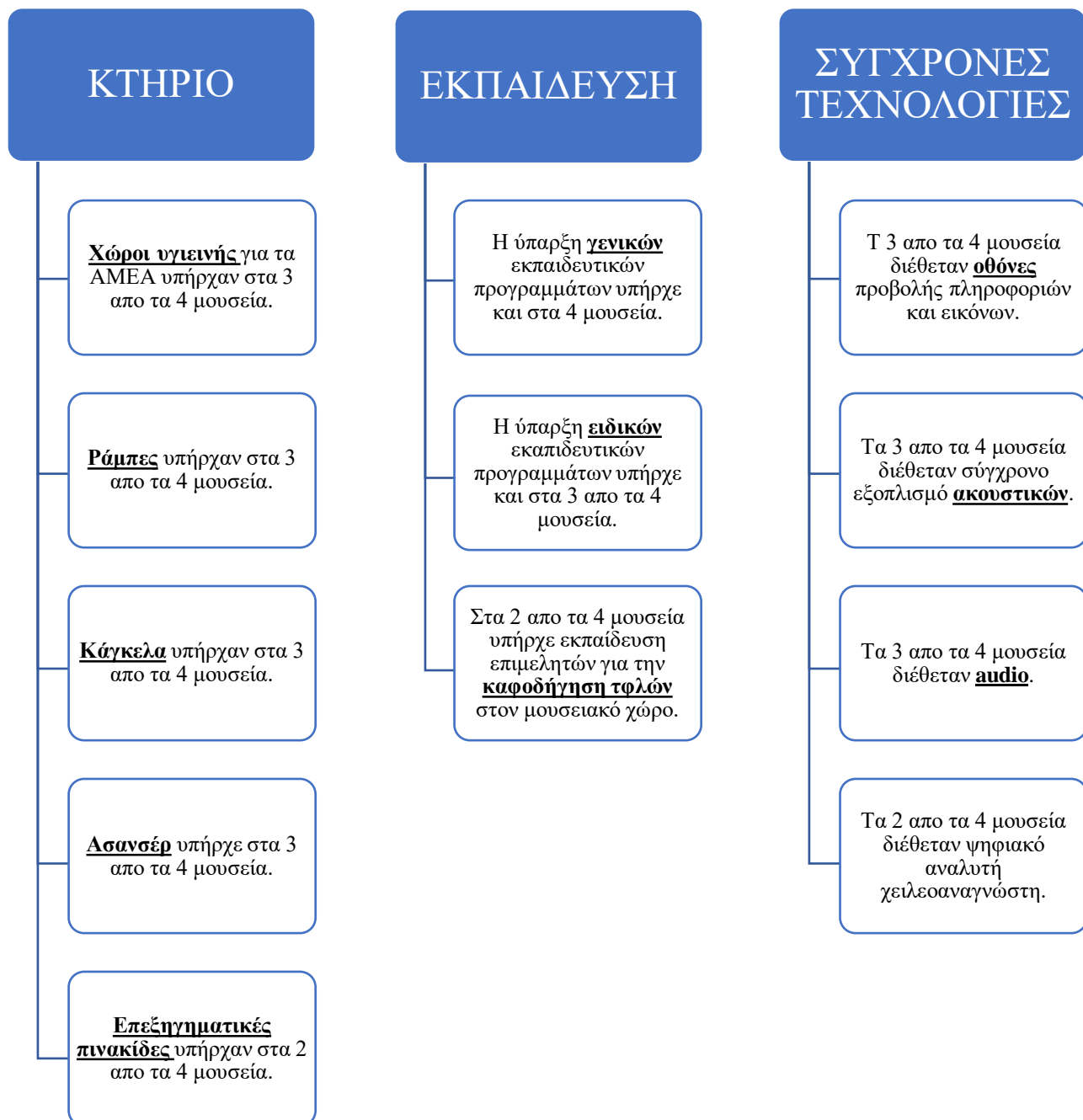
Κατά την 1η επίσκεψη στο **Μουσείο της πόλης του Βόλου** φάνηκε πως η κτηριακή δομή δεν φαινόταν να είναι η κατάλληλη για την πρόσβαση των ΑΜΕΑ. Δεν φαινόταν στην είσοδο να έχει κάποιου είδους ράμπα, ούτε και μέσα στο κτήριο να έχει ράμπες και ασανσέρ. Στα εκθέματα, μέσα από την παρατήρηση και ξενάγηση δεν φάνηκαν να έχουν γραφή Braille για τους τυφλούς. Επίσης, δεν υπήρχαν εμφανή στοιχεία για την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων ώστε να τα δει ο ερευνητής. Αναφορικά με την ύπαρξη νέων τεχνολογιών, το μουσείο διαθέτει αρκετά ικανοποιητικό εξοπλισμό για την διευκόλυνση των ΑΜΕΑ. Υπάρχουν αρκετές οθόνες και tablets και ακουστικά τα οποία βοηθάνε στην επεξήγηση και στη διευκόλυνση των εκθεμάτων.

Ο ερευνητής κατά την 1^η επίσκεψη στο **Εντομολογικό Μουσείο Βόλου** διαπίστωσε ότι η κτηριακή δομή που έχει δεν μπορεί να φιλοξενήσει με άνεση τα ΑΜΕΑ, δεν είναι προσβάσιμο. Μέσα από την παρατήρηση και την καταγραφή

υπήρχε η διαπίστωση ότι δεν υπάρχουν ράμπες για τα ΑΜΕΑ, ειδικά στον εσωτερικό χώρο. Επίσης δεν υπήρχε πουθενά χώρος όπου να έβλεπες αν διεκπεραιωνόταν εκπαιδευτικά προγράμματα και εργασίες παιδιών. Από θέμα σύγχρονου εξοπλισμού (νέων τεχνολογιών) το μουσείο δεν διαθέτει τα κατάλληλα μέσα ώστε να υποδεχτεί τα ΑΜΕΑ και να το κάνει να είναι το μουσείο προσπελάσιμο χωρίς καμία ιδιαιτερότητα και δυσκολία.

Κατά την 1η φάση της παρατήρησης στο **Αθανασάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο Βόλου** ο ερευνητής αφού το επισκέφθηκε, έγινε η διαπίστωση και η καταγραφή κάποιων παρατηρήσεων. Όπως παρατηρήθηκε η κτηριακή δομή είναι κατάλληλη ώστε να δεχτεί τα ΑΜΕΑ και ειδικά για άτομα με αναπηρίες και κινητικές δυσκολίες. Υπήρχαν ράμπες σχεδόν σε όλους τους χώρους, ακόμα και ασανσέρ για τα ΑΜΕΑ. Επιπλέον τα εκπαιδευτικά προγράμματα που διεκπεραιωνόταν στο χώρο του μουσείου υπήρχαν σε κατάλληλο μέρος ώστε ο επισκέπτης να έβλεπε τις εκπαιδευτικές δράσεις και εργασίες των μαθητών. Πέρα όμως από τις δράσεις, μέσα από την παρατήρηση και την έρευνα που έγινε φάνηκε το μουσείο να διαθέτει σχετικά ικανοποιητικό τεχνολογικό εξοπλισμό. Βέβαια σε όλα αυτά θα ο επιμελητής του μουσείου είναι αυτός που θα δώσει τις κατάλληλες διευκρινήσεις και παρατηρήσεις στις ερωτήσεις για το Μουσείο.

ΗΜΙΑΔΟΜΗΜΕΝΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ:

Το Μουσείο Πλινθοκεραμοποιίας Ν. & Σ Τσαλαπάτα μέσα από την συνέντευξη που διεξάχθηκε οι επιμελητές ανέφεραν ότι δέχονται φάσμα ομάδων από διάφορους επισκέπτες, όχι βέβαια μεμονωμένα. Δέχονται στο μουσείο διάφορες

κατηγορίες ΑΜΕΑ, όπως άτομα με αυτισμό, ανθρώπους με προβλήματα όρασης, κινητικά ζητήματα, διάχυτες αναπτυξιακές διαταραχές (ΔΑΖΑ). Στο μουσείο έχουν τρία ολοκληρωμένα προγράμματα για τα ΑΜΕΑ. 1) Τα τρία γουρουνάκια πάνε σχολείο, 2) Χτίζοντας με τούβλα και κεραμίδια και 3) Αρχιτεκτονικό μυστήριο. Επίσης όπως αναφέρεται υπάρχει μία απτική διαδρομή για ανθρώπους με αναπηρία όρασης. Το μουσείο όπως έχουν τοποθετηθεί σύμφωνα με τις μαρτυρίες των επιμελητών αναφορικά με το αν υπάρχει καθολική πρόσβαση τόνισαν πως είναι προσβάσιμο και συμπλήρωσαν πως χρειάζεται μόνο βελτίωση και συνεχώς ανανέωση στην πληροφορία. Δεν υπάρχει κάποιου είδους πρόβλημα που να έχει προκύψει, δεν υπάρχει φυσικός αποκλεισμός. Επιπλέον, έκαναν κάποιες προτάσεις για βελτίωση της πρόσβασης των ΑΜΕΑ όπως: να υπάρχουν οδηγητές για τυφλούς, απτική μακέτα, audio ξενάγησης για τυφλούς, διερμηνέα σε ελληνική και αγγλική γλώσσα στα βίντεο που προβάλλονται στο μουσείο, σε νοηματική και τα κατάλληλα μηχανήματα για το audio. Τέλος τόνισαν την ανάγκη να τοποθετηθούν ράμπες όχι μόνο για τα αμαξίδια αλλά και για τις γυναίκες με παιδιά ώστε να υπάρξει ευχάριστη μουσειακή εμπειρία.

Σύμφωνα με την συνέντευξη που διεξάχθηκε το **Μουσείο της πόλης του Βόλου** διεκπεραιώνει εκπαιδευτικές δράσεις όπου θέτονται σε εφαρμογή μέχρι το τέλος του σχολικού έτους, μετέπειτα, δηλαδή την περίοδο του καλοκαιριού όπως αναφέρουν οι επιμελητές του μουσείου, δεν πραγματοποιούνται. Εκπαιδευτικές δράσεις για τα ΑΜΕΑ δεν διεξάγονται, όπως επισημαίνεται από τους επιμελητές, αλλά το μουσείο είναι προσπελάσιμο για τα άτομα με κινητικά προβλήματα. Δεν μπορεί να φιλοξενήσει άτομα με προβλήματα όρασης, δεν διαθέτει σύστημα Braille πάνω στα εκθέματα ώστε να γίνει η διευκόλυνση στα συγκεκριμένα άτομα. Σύμφωνα με την άποψη των επιμελητών του συγκεκριμένου μουσείου, έχουν πραγματοποιηθεί εκπαιδευτικά προγράμματα αλλά η δράση τους και η εφαρμογή τους γίνεται σε συνεννόηση με τους εκπαιδευτικούς.

Το Μουσείο της πόλης του Βόλου ανήκει όπως λέγεται και όπως είναι στο Δήμο Βόλου και λειτουργεί μη δέχοντας κανένα περιορισμό σε αυτούς που τους επισκέπτονται. Από την πράξη στα 8-9 χρόνια λειτουργίας του δέχεται όλες τις ομάδες ατόμων όπως τονίζεται. Ένα πολύ υψηλό ποσοστό που «φλερτάρει» το 50% είναι επισκέψεις από τη μαθητική κοινότητα (προσχολική αγωγή έως Πανεπιστήμιο). Αυτό το ποσοστό περιλαμβάνει όλες τις κατηγορίες των ανθρώπων, δέχοντας τους

μαθητές και τα σχολεία χωρίς καμία διάκριση. Επίσης έρχονται και ειδικά σχολεία με μαθητές που έχουνε κάποιου είδους αναπηρία, μαθησιακή και κινητική. Το άλλο μισό ποσοστό είναι πολίτες του Βόλου και οργανωμένα γκρουπ επισκεπτών. Διατυπώθηκε επίσης ότι εκπαιδευτικά ολοκληρωμένα προγράμματα (ειδικές κατηγορίες και όχι) κατά βάση δεν υπάρχουν. Κατά περίπτωση όμως σε ορισμένες δράσεις που έχουν γίνει και έχουν κάνει όπως π.χ έκθεση κεραμικής που το έκαναν το ΚΔΑΠ ΔΗΜΟΥ ΒΟΛΟΥ για ΑΜΕΑ, έγινε μία εκπαιδευτική δράση.

Επιπλέον αυτό που φροντίζουν και οι επιμελητές αλλά και οι υπεύθυνοι του μουσείου είναι σε κάποιες εκθέσεις και δράσεις φροντίζουν όπως λένε να είναι χαμηλά οι λεζάντες, να ενισχύεται ο φωτισμός όπου γίνεται. Αυτό που έχει τονιστεί είναι ότι δεν υπάρχει μία σταθερή μέριμνα. Σημαντικό είναι επίσης ότι για τη διεκπεραίωση κάποιου εκπαιδευτικού προγράμματος ο εκπαιδευτικός φορέας θα πρέπει να έρθει σε συνεννόηση με το μουσείο. Παράλληλα όπως επισημαίνεται και από τους επιμελητές και από τους υπεύθυνους είναι δύσκολο να αλλάξει γενικά ο τρόπος της έκθεσης όπως έχει στηθεί. Αλλά η διευκόλυνση θα μπορούσε να γίνει μέσω QR, τρισδιάστατα κάποια εκθέματα, να γίνει χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας ή ένταση του ήχου. Δεν έχει εντοπιστεί προς το παρόν από τα λεγόμενα του ιδιοκτήτη κάποιο πρόβλημα σε άτομο με αμαξίδιο ή σε άτομο με μαθησιακές δυσκολίες. Έχουνε όμως αντιμετωπίσει όταν υπάρχει πρόβλημα για τυφλούς, για κωφούς, που για αυτές τις κατηγορίες δεν έχουνε ιδιαίτερη πρόνοια. Η μέριμνα και οι λύσεις που μπορούν να γίνουν όπως επισημάνθηκε μπορούν να γίνουν με ευκολία, όπως να τοποθετηθεί μπάρα με κεκλιμένο επίπεδο, χαμηλά τα κουμπιά από το ασανσέρ, να γίνουν οι τουαλέτες για τα ΑΜΕΑ που ήδη όμως υπάρχουν, να γίνει πιο εύκολα προσβάσιμη, δηλαδή να μπορούν να πάνε μόνοι τους χωρίς συνοδό. Στο Μουσείο της πόλης του Βόλου νιώθουν υπερήφανοι 100% διότι ο εκπρόσωπος των πασχόντων σκλήρυνσης κατά πλάκας και είχε δει τον χώρο και έδωσε συγχαρητήρια για το μουσείο.

Στο **Εντομολογικό Μουσείο Βόλου** σύμφωνα με την συνέντευξη υπάρχει η δυνατότητα για να πραγματοποιηθούν κάποιες εκπαιδευτικές δράσεις για όλα τα σχολεία και τις πιο μικρές ηλικίες βέβαια. Υπάρχουν προοπτικές για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων και για τις πιο μεγάλες ηλικίες όπως λέγεται από τους επιμελητές. Όμως για τα ΑΜΕΑ δεν έχουν διεκπεραιωθεί τέτοια προγράμματα. Το μουσείο είναι ανοιχτό να δεχτεί άτομα με κινητικά προβλήματα αλλά μέχρι εκεί αλλά

μη εφικτό να φιλοξενήσει άτομα με προβλήματα όρασης και ακοής. Δεν υπάρχουν οι κατάλληλες τεχνολογίες στο μουσείο όπως αναφέρει ο επιμελητής και ιδιοκτήτης του μουσείου για να προσέλθουν και αυτές οι ομάδες.

Επιπλέον μέσα από την συνέντευξη στο Εντομολογικό μουσείο Βόλου ο ερευνητής διαπίστωσε ότι πέρα από τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες που μπορούν να πραγματοποιηθούν, δεν υπάρχουν ολοκληρωμένα εκπαιδευτικά προγράμματα και ειδικά για ΑΜΕΑ. Για να πραγματοποιηθούν οι εκπαιδευτικές δράσεις θα πρέπει να υπάρξει όπως αναφέρει ο επιμελητής και υπεύθυνος του μουσείου προγενέστερη συνεννόηση για να μπορέσουν να (δούνε) αν υπάρχει δυνατότητα να πραγματοποιηθούν οι δράσεις αυτές. Βεβαίως αυτό που θα πρέπει να τονιστεί είναι το Μουσείο δεν διαθέτει τις κατάλληλες υποδομές για τα ΑΜΕΑ. Μπορεί να υποδεχτεί άτομα με κινητικά και μαθησιακά προβλήματα αλλά μέχρι εκεί, δηλαδή μπορούν να εισχωρήσουν στο χώρο αλλά δεν είναι εύκολο να κινηθούν μέσα σε αυτό με άνεση. Δεν διαθέτει τον απαραίτητο εξοπλισμό για να δεχτεί όλες τις ειδικές ομάδες όπως π.χ άτομα με προβλήματα όρασης και ακοής. Δεν διαθέτει σύγχρονη τεχνολογία ώστε να είναι το μουσείο κατάλληλα προσβάσιμο. Όσο αναφορά για τη μέριμνα και τις λύσεις που χρειάζεται το μουσείο, οι απαντήσεις είναι πολλές και διάφορες. Στον χώρο τον οποίο βρίσκεται τώρα είναι αρκετά δύσκολο να υλοποιηθούν και να μπορέσουν να εφαρμοστούν λόγω του χώρου. Άρα η λύση θα ήταν να μεταφερθεί σε πρώτη φάση σε ένα πιο ευρύχωρο χώρο ώστε να μπορέσουν και τα υπόλοιπα πράγματα να υλοποιηθούν. Βέβαια για να γίνει αυτό όπως αναφέρεται χρειάζεται οργάνωση και προγραμματισμός και η κατάλληλη χρηματοδότηση για να υλοποιηθεί το έργο αυτό.

Στο **Αθανασάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο** Βόλου σύμφωνα με τα λεγόμενα από την συνέντευξη που έγινε οι επιμελητές του μουσείου εξηγούν πως υπάρχει η δυνατότητα να γίνουν εκπαιδευτικά προγράμματα και δράσεις για όλες τις βαθμίδες των σχολείων. Το μουσείο έχει προσαρμοστεί έτσι ώστε να μπορεί να δεχθεί άτομα με ειδικές ανάγκες, έχει τους κατάλληλους χώρους για να κινηθούν τα άτομα αυτά. Παράλληλα, υπάρχει η δυνατότητα να πραγματοποιηθούν εκπαιδευτικά προγράμματα για ΑΜΕΑ, δηλαδή άτομα με κινητικά, διανοητικά προβλήματα και ακοής και όρασης. Το μουσείο έχει τις κατάλληλες τεχνολογίες και το κατάλληλο προσωπικό ώστε φιλοξενήσει τα άτομα αυτά. Οι εκπαιδευτικές δράσεις που πραγματοποιούνται στο μουσείο γίνονται ύστερα από συνεννόηση με τους φορείς και τους εκπαιδευτικούς.

Επιπρόσθετα στο Αθανασάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο γίνονται δεκτοί όλοι οι επισκέπτες, ανεξάρτητα από την ύπαρξη ειδικών ή μη ειδικών εκπαιδευτικών αναγκών. Οι αρμόδιες για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση εκπαιδευτικών δράσεων υπάλληλοι έχουν παρακολουθήσει σχετική επιμόρφωση, για όλες τις κατηγορίες επισκεπτών με αναπηρίες, χωρίς περαιτέρω εξειδίκευση. Δεν έχει ουσιαστικά προκύψει όπως λένε οι επιμελητές κάποιο ιδιαίτερο πρόβλημα. Όσον αναφορά για τα εκπαιδευτικά προγράμματα Προς το παρόν δεν υπάρχει κάποια εκπαιδευτική δράση σχεδιασμένη ειδικά για επισκέπτες με αναπηρία. Όλα τα οργανωμένα εκπαιδευτικά προγράμματα του Μουσείου, όμως, μπορούν να διαφοροποιηθούν κατάλληλα ώστε να συμμετάσχουν σε αυτά ΑΜΕΑ. Προβλέπεται η υλοποίηση εκπαιδευτικής διαδρομής στην Αίθουσα του Νεολιθικού, ειδικά σχεδιασμένη για να εξυπηρετεί επισκέπτες με αναπηρίες όρασης και ακοής. Αυτό που θα πρέπει να τονιστεί ιδιαίτερα όπως λένε είναι ότι στο Αθανασάκειο Αρχαιολογικό Μουσείο Βόλου έχει ληφθεί μέριμνα ώστε να μην παρεμποδίζεται η πρόσβαση επισκεπτών με αναπηρίες. Ειδικότερα, εξωτερικά του κτιρίου, πλησίον της κεντρικής εισόδου, έχει τοποθετηθεί ανελκυστήρας κάθετης ανύψωσης, κατάλληλος για αμαξίδια, ενώ στις κλίμακες εξωτερικά του κτιρίου και εντός της έκθεσης έχει τοποθετηθεί ειδική ταινία σήμανσης για τους αμβλύωπες επισκέπτες. Οι ανελκυστήρες εντός του κτιρίου φέρουν σήμανση και σε γραφή Braille, ενώ στο υπόγειο του νέου κτιρίου έχουν κατασκευαστεί τουαλέτες αναπήρων. Εντός της έκθεσης, το εύρος του κενού χώρου επιτρέπει την απρόσκοπτη και άνετη κίνηση αμαξιδίων, μεταξύ των προθηκών, ενώ σε σημεία όπου ο χώρος θέασης των εκθεσιακών ενοτήτων έχει υπερυψωθεί σε σχέση με το δάπεδο, έχει κατασκευαστεί ειδική ράμπα για τη διευκόλυνση αναπήρων επισκεπτών. Τέλος, πέρα από τη διευκόλυνση της φυσικής πρόσβασης των επισκεπτών στο Μουσείο, έχουν δημιουργηθεί έντυποι οδηγοί για τη μόνιμη έκθεση στην Παλαιά Πτέρυγα, σε συνεργασία με τον Φάρο Τυφλών Ελλάδος, και ενημερωτικό τρίπτυχο για το Μουσείο, σε συνεργασία με το πρώην ΤΑΠ. Γενικά όλα τα εκπαιδευτικά προγράμματα που συστηματικά πραγματοποιούνται στο Μουσείο διαφοροποιούνται κατάλληλα ώστε να μπορούν να συμμετάσχουν ισότιμα μαθητές με ειδικές ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σχολείων γενικής εκπαίδευσης ή ειδικών σχολείων.

Η μόνη περίπτωση κατά την οποία μπορεί να δημιουργηθεί, για λίγο, δυσκολία στην επικοινωνία, στη διάρκεια όλων των προγραμμάτων και όχι ειδικά αυτών στα οποία συμμετέχουν ΑΜΕΑ, είναι σε συνθήκες ταυτόχρονης παρουσίας μεγάλου

αριθμού επισκεπτών στον ίδιο χώρο, γεγονός που συνήθως αποσπά την προσοχή των συμμετεχόντων στα προγράμματα.

Παράλληλα όταν υπάρχει κατάλληλος σχεδιασμός ή διαφοροποίηση των υπαρχόντων προγραμμάτων, σε συνεργασία με τους αρμόδιους συνοδούς των αντίστοιχων ομάδων, συνήθως δεν προκύπτουν προβλήματα κατά την υλοποίηση των προγραμμάτων. Για να γίνει ένα μουσείο κατάλληλα προσβάσιμο και δεδομένου ότι σε μεγάλο βαθμό η φυσική πρόσβαση στο Μουσείο έχει εξασφαλιστεί, οι μελλοντικές ενέργειες θα πρέπει να στοχεύουν στην πρόσβαση σε επίπεδο πληροφόρησης, με συμβατικά μέσα (εποπτικό υλικό, κείμενα υπομνηματισμού) ή σε ψηφιακή μορφή ή και μέσω διαδικτύου. Οι λύσεις για να υλοποιηθούν όλα αυτά που χρειάζονται είναι ανάλογη με την οργάνωση, με τον σχεδιασμό και τον προγραμματισμό, ώστε σε δεύτερο χρόνο να εξασφαλιστεί όπως λένε η απαιτούμενη χρηματοδότηση. Τέλος όπως μας λένε και οι αρμόδιοι για το τι είδους αναβαθμίσεις και τεχνολογίες χρειάζεται το μουσείο για να είναι προσβάσιμο, θα μπορούσαν οι νέες τεχνολογίες να αξιοποιηθούν τόσο ως προς την κατάλληλη επικαιροποίηση της ιστοσελίδας της Υπηρεσίας, ώστε να είναι προσβάσιμη και σε επισκέπτες με ειδικές ανάγκες, όσο και εντός του εκθεσιακού χώρου, όπου θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν πολυμεσικές εφαρμογές, για παράδειγμα, παρέχοντας πολύπλευρη πληροφόρηση.

Στην περιφέρεια της Θεσσαλίας, στην περιοχή του Βόλου τα περισσότερα μουσεία εκθέτουν πολλά και αξιόλογα εκθέματα τα οποία όταν τα επισκέπτονται οι επισκέπτες υπάρχει στο βλέμμα τους ο ενθουσιασμός. Τα μουσεία του Βόλου προσπαθούν να μεταδώσουν και να μεταλαμπαδεύσουν στους επισκέπτες τη γνώση, την ιστορία και τον πολιτισμό. Τα εκθέματα τα οποία έχει το κάθε μουσείο θέλει να τα αναδείξει για να εμπνεύσει νέες δημιουργίες και εντυπώσεις. Τα μουσεία μέσα από την έρευνα που έγινε θέλουν να γίνει η κατάλληλη κατανόηση και απόλαυση των εκθεμάτων, θέλουν το κοινό το οποίο τους επισκέπτεται να τους «εμφυτεύει» στο μυαλό ότι δεν είναι απλώς μία επίσκεψη. Θεμιτό από το μουσείο είναι η απορία, η έρευνα και η αναζήτηση από τους επισκέπτες, να φτάσουν με λίγα λόγια στο τέλος της ξενάγησης και να αρχίζουν να αναρωτιούνται και να αναζητούν το πως, το γιατί και για ποιο λόγο έγιναν όλα αυτά, τι σκοπό έχουν και τι θέλουν να αναδείξουν τα εκθέματα. Να τους βάλει στη διαδικασία της αναζήτησης και σκέψης και όταν φύγουν από το μουσείο.

Στα μουσεία του Βόλου το μεγαλύτερο μέρος του ποσοστού πραγματοποιούν εκπαιδευτικά προγράμματα για τις περισσότερες βαθμίδες του σχολικού περιβάλλοντος. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα είναι σημαντικό να διεξάγονται στα μουσεία, προσπαθούν με τον τρόπο αυτό να βάλουν τα παιδιά στη διαδικασία της ανακάλυψης, της εμπέδωσης αλλά και της παρατήρησης. Βέβαια στην παρούσα εργασία αυτό στο οποίο δίνεται έμφαση είναι αν πραγματοποιούνται εκπαιδευτικά προγράμματα για τα ΑΜΕΑ και τι προβλήματα και προοπτικές υπάρχουν στα μουσεία ώστε να είναι κατάλληλα προσβάσιμα. Μέσα από την έρευνα που διεκπεραιώθηκε η απάντηση είναι ότι γίνονται αλλά με κάποιες ιδιαιτερότητες σε κάποια μουσεία, και σε άλλα δεν πραγματοποιούνται καθόλου εκπαιδευτικά προγράμματα, παρά μόνο επισκέψεις. Δηλαδή το μουσείο αυτό που δέχεται μόνο επισκέψεις το τοποθέτησαν ότι είναι προσπελάσιμο προς όλο το κοινό, εκτός από κάποιες ειδικές ομάδες. Κάποια δέχονται όλες τις ομάδες των ΑΜΕΑ και άλλα μουσεία δεν δέχονται όλες αυτές τις ειδικές ομάδες. Όπως επίσης κάποια μουσεία διακατέχουν τον απαραίτητο εξοπλισμό ενώ άλλα δεν έχουν τις κατάλληλες τεχνολογίες και μέσα ώστε να φιλοξενήσουν έστω το μεγαλύτερο μέρος από τα ΑΜΕΑ.

Αυτό που θα πρέπει να επισημανθεί στην παρούσα έρευνα είναι ότι τα περισσότερα μουσεία, πέρα ότι διεκπεραιώνουν εκπαιδευτικά προγράμματα για ΑΜΕΑ, τα προγράμματα αυτά αφορούν όμως συγκεκριμένες ειδικές ομάδες, δεν διαθέτουν για όλα τα είδη. Σε αρκετά ικανοποιητικό ποσοστό των μουσείων του Βόλου ακόμα και οι ίδιοι επιμελητές του μουσείου και οι ξεναγοί είχαν περάσει εκπαίδευση για τα ΑΜΕΑ. Ήξεραν πως να κατευθύνουν και να καθοδηγήσουν τα άτομα αυτά μέσα στον χώρο. Το πιο χαρακτηριστικό είναι ότι μέσα από την έρευνα που έγινε, κανένα μουσείο δεν διέθετε για παράδειγμα σύστημα Braille για υπάρξει η δυνατότητα και αυτή η ομάδα να ξεναγηθεί και να κινηθεί μέσα στο μουσείο. Επίσης αυτό που είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον και σημασία ήταν ότι κάποια μουσεία ενώ είχαν ράμπες στον εσωτερικό χώρο, δεν υπήρχαν ράμπες στον εξωτερικό χώρο ώστε να μπορέσουν τα άτομα αυτά να εισχωρήσουν μέσα στο μουσείο. Επιπλέον σε κάποιο μουσείο δεν υπήρχε κατάλληλος χώρος υγιεινής για τα ΑΜΕΑ. Σοβαρό μειονέκτημα για ένα μουσείο είναι να μην μπορεί να εξυπηρετήσει έστω και με τις βασικές ανάγκες που χρειάζονται τα ΑΜΕΑ. Σύμφωνα με το σωστό όμως τα μουσεία θα

πρέπει να καλύπτουν όλες τις ανάγκες και να έχουν όλα τα απαραίτητα μέσα για να μην υπάρξουν ιδιαίτερα προβλήματα.

3.Συμπεράσματα- συζήτηση

Μέσα από την παρατήρηση και την έρευνα που έγινε, υπήρξαν αρκετές πληροφορίες και επεξηγήσεις για το πως θα πρέπει ένα μουσείο να είναι δομημένο και σαν κτήριο, μέσα και έξω, και σαν «εκπαιδευτικό κέντρο» και τι να διαθέτει από τεχνολογικό εξοπλισμό. Τα μουσεία του Βόλου οφείλουν να μεριμνήσουν για όλες τις κοινωνικές ομάδες και ειδικά για τα ΑΜΕΑ. Για τη διεκπεραίωση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος για ΑΜΕΑ για παράδειγμα, ο εκπαιδευτικός οφείλει να έρθει σε επαφή με το μουσείο και η πρώτη του αρμοδιότητα είναι να ρωτήσει αν υπάρχουν οι κατάλληλες δομές για να φιλοξενήσει τέτοιες ειδικές περιπτώσεις, αν δηλαδή είναι ουσιαστικά προσπελάσιμο το μουσείο. Θα πρέπει να γίνει ο κατάλληλος έλεγχος αν το μουσείο είναι κατάλληλα προσβάσιμο και τι είδους τεχνολογίες και μέσα διαθέτει ώστε τα ΑΜΕΑ να μπορούν να κινηθούν και να εισέλθουν στον χώρο. Όπως επίσης θα πρέπει οι εκπαιδευτές να ελέγξουν με βάσιμες και εμπειριστατωμένες διαπιστώσεις, εάν εφαρμόζονται εκπαιδευτικά προγράμματα, τι είδους και για ποιες είδους κατηγορίες. Η πραγματοποίηση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος για τα άτομα αυτά είναι αρκετά δύσκολο και θέλει ιδιαίτερη και προσεγμένη μελέτη αλλά δεν είναι και ακατόρθωτη να επιτευχθεί.

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας αυτό που έχει διαπιστωθεί είναι ότι κάποια μουσεία έχουν μεριμνήσει για την επίσκεψη των ΑΜΕΑ και άλλα όχι. Βέβαια αυτό που έχει παρατηρηθεί είναι ότι κάποια μουσεία διαθέτουν κάποιον εξοπλισμό, κάποια κατάλληλα μέσα και τεχνολογίες ώστε να βοηθήσουν τα άτομα αυτά που έχουν κάποιο ειδικό πρόβλημα. Υπήρχαν φορές που όταν είχε διεκπεραιωθεί η αρχική έρευνα, υπήρχε το συμπέρασμα πως το μουσείο δεν διαθέτει σχεδόν τίποτα από αυτά που θα έπρεπε να έχει, όπως να είναι προσβάσιμο, και να διαθέτει τις κατάλληλες δομές. Αυτό που φάνηκε μέσα από την έρευνα είναι ότι τα περισσότερα μουσεία του Βόλου διαθέτουν τις βασικές δομές που θα πρέπει να διαθέτει ένα κατάλληλο κτήριο που να είναι προσβάσιμο σε όλους.

Σημαντικό όμως είναι το μουσείο να παρέχει τους κατάλληλους χώρους ώστε να μπορούν να κινηθούν και να θαυμάσουν τα εκθέματα που έχει, να μην υπάρχει

δηλαδή περιορισμός. Να είναι ορατά από όλους με επεξηγηματικές πινακίδες και εύκολα προσεγγίσιμος. Επιπλέον θα πρέπει να υπάρχει σήμανση ώστε να μπορούν εύκολα να είναι αναγνωρίσιμοι οι χώροι έκθεσης. Για να διαπιστωθεί βέβαια αν ένας χώρος είναι προσβάσιμος θα κατανοηθεί αν η είσοδος του κτηρίου είναι κατάλληλη για να μπορούν να περάσουν τα αμαξίδια με τα ΑΜΕΑ , αν ο χώρος μέσα του μουσείου είναι κατάλληλος για να μπορούν να κινηθούν τα αμαξίδια και εάν υπάρχει ο κατάλληλος χώρος υγιεινής για τα ΑΜΕΑ. Αυτός ο χώρος του μουσείου όμως θα πρέπει να διαθέτει και τις κατάλληλες τεχνολογίες και μέσα ώστε μερικά άτομα με προβλήματα ακοής και όρασης να μην είναι περιθωριοποιημένα και αποκλεισμένα από την κοινωνία..

Πρέπει το μουσείο να είναι οργανωμένο τόσο για τους απλούς καθημερινούς πολίτες μιας κοινωνίας όσο και για τα ΑΜΕΑ που το επισκέπτονται. Όλα αυτά για να επιτευχθούν θα πρέπει να γίνουν οι κατάλληλες αναβαθμίσεις και να υιοθετηθούν νέες τεχνολογίες ώστε να μπορούν τα άτομα αυτά να είναι ευπρόσδεκτα στο μουσείο χωρίς περιορισμούς. Τα μουσεία θα πρέπει να επιβληθούν σε αυτό, να αρχίσουν να υλοποιούν, να βρίσκουν λύσεις στα προβλήματα που υπάρχουν-Οι κατάλληλες δομές είναι οι πινακίδες στους χώρους, οι σημάνσεις, οι κατάλληλες αποστάσεις, το κατάλληλο ύψος για τα ΑΜΕΑ, οι χώροι υγιεινής, οι ράμπες, τα σύγχρονα μέσα τεχνολογίας, και οι αρμόδιοι εκπαιδευμένοι επιμελητές του μουσείου. Όλα αυτά τα οποία έγιναν αναφορά είναι αυτά που θα δώσουν την λύση στα προβλήματα που έχουν τα μουσεία και θα τα κάνουν να έχουν όχι απλούς χώρους θέασης αλλά υποστηρικτικούς χώρους που θα παρέχει όλες τις απαιτούμενες παροχές.

Βιβλιογραφία

Argyropoulos, V. & Kanari, C. (2015) Re-imagining the museum through “touch”: Reflections of individuals with visual disability on their experience of museumvisiting in Greece. *ALTER - European Journal of Disability Research*, 9(2), 130-143.

Argyropoulos, V., Nikolarazi, M., Chamonikolaou, S. & Kanari, C. (2016) Museums and people with visual disability: an exploration and implementation through an Erasmus+ project. *Proceedings of EDULEARN16 Conference* (pp. 4509-4516). Barcelona, Spain.

Argyropoulos, V., Nikolarazi, M., Kanari, C. & Chamonikolaou, S. (2016) Education and access of students with visual disabilities to culture: re-defining the role of museums. *Proceedings of END 2016. International Conference on Education and New Developments* (pp. 374-378), M. Carmo (Ed.). Ljubljana, Slovenia.

Burgstahler, S. (2009) *Universal Design in Education: Principles and Applications*. University of Washington: DO-IT.

Cohen, L., & Manion, L. (1994) *Research Methods in Education*. London: Routledge

Dufreney-Trinchinetti, F. (2004) Παράμετροι που εμπλέκονται στην εξασφάλιση της πρόσβασης στον πολιτισμό για τα άτομα με αναπηρία. Στο Α. Τσιτούρη, (Επιμ.), *Πρόσβαση Ατόμων με Αναπηρίες σε χώρους πολιτισμού και αθλητισμού* (σελ. 65-69). Αθήνα: Υπουργείο Πολιτισμού.

Hanninen R. Open doors, (2004). *How to make cultural venues and exhibitions accessible*, documentary film,

Hooper-Greenhill, E. (1999b). Σκέψεις για τη μουσειακή εκπαίδευση και επικοινωνία στη μεταμοντέρνα εποχή. *Αρχαιολογία και Τέχνες*, τ. 72. σ. 47-49. Αθήνα.

ICOM,2010 (<https://icom.museum/en/>) Προσπέλαση: ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2023.

Mace, R. (1997) *What is universal design*. NC State University: The Center for Universal Design.

Mineiro, C. (2010) Access to museums for people with disabilities - a Portuguese experience. *Μουσείο*, 7, 36-41.

MLA (2004) “*ACCESS FOR ALL*” TOOLKIT: *Enabling inclusion for museum, libraries and archives*. Retrieved from: http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20081209011037/http://www.mla.gov.uk/resources/assets//A/access_mla_tk_pdf_5670.pdf

Story, M. F., Mueller, J. L. & Mace, R. L. (1998) *The universal design file: Designing for people of all ages and abilities*. NC State University: The Center for Universal Design.

The Center for Universal Design. (1997) *The Principles of Universal Design*. Retrieved from: https://www.ncsu.edu/ncsu/design/cud/about_ud/udprinciplestext.htm

Αϊδίνης Αθανάσιος, 2016, *Μέθοδοι κοινωνικής έρευνας*, Εκδόσεις Gutenberg, Alan Bryman σελ. 61

Αρχαιολογία και Τέχνες. (1985). *Παιδί και Μουσείο*, τ.16. Αύγουστος. Αθήνα.

Ζώνιου- Σιδέρη Α., *Οι Ανάπηροι και η Εκπαίδευσή τους*. Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα (2000).

Καλεσοπούλου, Δ. (2015) Καθολική πρόσβαση ατόμων με ΑνΕΕΑ σε μουσεία & αρχαιολογικούς χώρους: από το «ανάπηρο» μουσείο στο μουσείο για όλους. Στο Β. Αργυρόπουλος, Σ. Χαμονικολάου & Χ. Κανάρη (Επιμ.), *ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ/ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ: Η πρόσβαση ατόμων με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων* (σελ. 192- 203). Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Κοκκέβη-Φωτίου Δ., 2004, Ειδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για κωφούς, στο Τσιτούρη Α. (επιμ.) 2004, *Πρόσβαση ατόμων με αναπηρίες σε χώρους πολιτισμού και αθλητισμού*, Πρακτικά συνεδρίου, Θεσσαλονίκη 30 Οκτωβρίου-! Νοεμβρίου 2003, ΤΠΠΟ, Αθήνα, ΤΠΠΟ 200-203

Κοντογιάννη, Α. (2000). Τέχνη και δημιουργική έκφραση στην Ειδική Αγωγή. Στο: Ζώνιου Σιδέρη, Α. (επιμέλεια-εισαγωγή), *Άτομα με ειδικές ανάγκες και η ένταξή τους* (σελ. 45-56), Πρακτικά επιμορφωτικών σεμιναρίων. Αθήνα: εκδ. Ελληνικά Γράμματα.

Νάκου, Ε. (2001). *Μουσεία: Εμείς, τα Πράγματα και ο Πολιτισμός*. Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος.

Νικολόπουλος, Γ. Π. (2000). Εγκληματολογικοί προβληματισμοί γύρω απ' την έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού. Στο: *Εγκληματίες και Θύματα στο Κατόφλι του 21ου Αιώνα* (σελ. 521-531). Αφιέρωμα στη μνήμη Ηλία Δασκαλάκη. Αθήνα 2000.

Οικονομίδης, Β. (2011). Πρακτικά Συνεδρίου Η Άνοιξη των Μουσείων. Συνάντηση για τα εκπαιδευτικά προγράμματα και τη μουσειακή αγωγή. Στο Β. Οικονομίδης, *Μουσείο και Νηπιαγωγείο: διαδρομές τεμνόμενες ή ασύμπτωτες* (σσ. 125-144). Ρέθυμνο

Παναγιωτοπούλου, Β. (2020). *Ο εκπαιδευτικός χαρακτήρας του Μουσείου*. Ανάκτηση 2 20, 2021, από Η Αυγή: https://www.avgi.gr/entheta/137025_o-ekpaideytikos-haraktiras-toymouseiou

Πολυχρονίου Ι., 1997, *Αυτόνομη διακίνηση ατόμων με ειδικές ανάγκες στα μουσεία*, στο ΒελιώτηΓεωργοπούλου Μ. και Σουντασάκη Ε. (επιμ.), 1997, *Μουσεία και άτομα με ειδικές ανάγκες: εμπειρίες και προοπτικές*, Πρακτικά ημερίδας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, 27 Μαΐου 1993, Κέντρο Κοινωνικής Πολιτικής, ΤΠΠΟ διεύθυνση Λαϊκού Πολιτισμού, Αθήνα, Gutenberg, 43-49

Σταματέλου, Α. & Χαραλαμπίδου, Ζ. (2007) ACCU-Access to Cultural Heritage: Policies of Presentation and Use: μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία για τη βελτίωση της πρόσβασης σε χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς. *Μουσείο*, 5, 31-33.

Στεφανίδης, Κ. (2004). *Μελέτη με αντικείμενο την Καθολική Πρόσβαση και Ισότιμη Συμμετοχή Ατόμων με Αναπηρίες (ΑμεΑ) στην Κοινωνία της Πληροφορίας*. Κρήτη: Πανεπιστήμιο Κρήτης, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Κοινωνία της Πληροφορίας»

Τζαναβάρα, Α. (2013). *Μουσείο και άτομα με αναπηρίες: προσβασιμότητα–εκπαίδευση–κοινωνική ενσωμάτωση*. (Διδακτορική μελέτη, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, 2013).

Τσιτούρη, Αμαλία, «Καθολική πρόσβαση των ατόμων με αναπηρία σε χώρους πολιτισμού: πραγματικότητα ή ουτοπία;», *Τετράδια Μουσειολογίας*, 2, 2005, σσ. 37-42.

Τσιώλη, Ε. (2016). *Ο ρόλος του Μουσειοπαιδαγωγού*. Ανακτήθηκε 20/4/2023 από <http://www.paidorama.com>

ΥΠΕΧΩΔΕ, *Εισαγωγή στις οδηγίες για ΑΜΕΑ*, on-line
www.minenv.gr/1/16/162/16203/91620300.html (τελευταία επίσκεψη.....)

Χάιτας, Χ. & Τράντα, Α. (2010) Όταν τα αντικείμενα αγγίζονται... Το παράδειγμα της έκθεσης «Πρόσωπα και Πράγματα». *Μουσείο*, 7, 4-13.

Χορταρέα, Ε. (2002). Ιστορική εξέλιξη των εκπαιδευτικών προγραμμάτων μουσείων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Στο: Κόκκινος, Γ., Αλεξάκη, Ε. (επιμ.), *Διεπιστημονικές προσεγγίσεις στη μουσειακή αγωγή* (σελ. 179-188). Αθήνα: Μεταίχμιο)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1

Προδιαγραφές και μέσα που χρειάζονται τα Μουσεία για να είναι προσβάσιμα από τα ΑΜΕΑ:

Να υπάρχουν θέσεις στάθμευσης αποκλειστικά για ΑΜΕΑ.

- Να υπάρχει χώρος ελεύθερος, στεγασμένος, για στάση μικρού αυτοκινήτου μπροστά στην είσοδο για την αποβίβαση ή την επιβίβαση των ΑΜΕΑ
- Μια τουλάχιστον είσοδος του κτιρίου, κατά προτίμηση η κύρια, να είναι κατάλληλη και για άτομα σε αμαξίδια.
- Σε όλους τους χώρους του μουσείου να υπάρχουν διαδρομές, τουλάχιστον 1,5 μ. πλάτος, ελεύθερες εμποδίων, κεκλιμένα επίπεδα, κατάλληλα κατασκευασμένοι ανελκυστήρες εφόσον υπάρχουν όροφοι, άπλετος φωτισμός, χρωματικές διαφορές στα κουφώματα, τα έπιπλα, τα εμπόδια κ.λπ.
- Στους εκθεσιακούς χώρους προσοχή πρέπει να δίνεται στον τρόπο που εκτίθενται και προβάλλονται τα διάφορα ευρήματα ώστε να μην αποτελούν εμπόδιο στην κίνηση και να είναι ορατά από όλες τις κατηγορίες των ατόμων.
- Τα ευρήματα να είναι κατάλληλα τοποθετημένα, ορατά από όλους με επεξηγηματικές πινακίδες, εύκολα προσεγγίσιμες, σύντομες, χωρίς αντανakλαστικό υλικό και με μεγάλα γράμματα.
- Να υπάρχουν χώροι υγιεινής κατάλληλοι για ΑΜΕΑ.
- Ο εξοπλισμός του μουσείου να μπορεί να χρησιμοποιηθεί από όλους τους επισκέπτες.
- Ο περιβάλλον χώρος να είναι προσεγγίσιμος από όλους.
- Να υπάρχει σήμανση ώστε να είναι εύκολα αναγνωρίσιμοι οι χώροι.
- Απαιτείται, επίσης, αστική υποδομή στην εξυπηρέτηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες, συντονισμένη συνεργασία ατόμων διαφόρων ειδικοτήτων, εκπαίδευση του ειδικού προσωπικού φύλαξης. (Πολυχρονίου, 1997)

Η φυσική πρόσβαση και η είσοδος στην πληροφορία και η κατάλληλη προσέγγιση στην επικοινωνία είναι σημαντικά στοιχεία για να δημιουργούν την αίσθηση της άνεσης, αυτονομίας και ελέγχου που όλοι άνθρωποι θέλουν να υπάρχει στο περιβάλλον τους και που συμβάλλουν στην αυτοεκτίμηση, τη διαμόρφωση της ταυτότητας και τη συνολική ευεξία (Τσιτούρη,2004). Δεν θα πρέπει το Μουσείο να δημιουργεί το αίσθημα της αδυναμίας, του αποκλεισμού και της ατελέσφορης προσπάθειας σε ένα ανάπηρο πολίτη (Τσιτούρη,2004). Τα μουσεία έχουν μεγάλη βαρύτητα απ' όλα τα δημόσια κτήρια, γιατί η λειτουργία τους και η ύπαρξή τους αποτελούν ένα από τα κριτήρια αξιολόγησης του πολιτιστικού και κοινωνικού επιπέδου. (Τσιτούρη,2004)

Επιπλέον είναι καλό να δημιουργηθούν αρχαιολογικοί και πολιτικοί χάρτες, σημαίες προσανατολισμού των ΑΜΕΑ στο χώρο του μουσείου, όπως και τμήμα πληροφόρησης με ειδικά κατάλληλα σήματα για κάθε κατηγορία ΑΜΕΑ (Κοκκέβη & Φωτίου, 2004· Πολυχρονίου, 1997).

Η πρόσβαση αρχίζει από το πως θα φτάσει κάποιος στο μουσείο, στο κτίριο (ΥΠΕΧΩΔΕ). Η προσπέλαση από τον δρόμο στο πεζοδρόμιο οφείλεται να γίνεται στο ίδιο επίπεδο με την κατασκευή «σκάφης» πλάτους περίπου 1,50 μέτρου για να μπορεί να διελεύσει το αμαξίδιο και κλίσης 5% (ΥΠΕΧΩΔΕ). Υπάρχει πρόβλεψη για δημιουργία ειδικής υπαίθριας στάθμευσης των αυτοκινήτων των ΑΜΕΑ σε μία απόσταση τουλάχιστον 50 μέτρων από την είσοδο του μουσείου (ΥΠΕΧΩΔΕ). Οι θέσεις στάθμευσης για τα ΑΜΕΑ ανάγκες ορίζονται με τη σήμανση (Διεθνές Σήμα Πρόσβασης Αναπήρων) σε ύψος 2,00 μέτρων από το έδαφος.(Άνθρωπος σε αμαξίδιο, λευκό ή άσπρο σε μπλε ή μαύρο φόντο) (ΥΠΕΧΩΔΕ). Στο μουσείο μέσα από τα άτομα αυτά θα πρέπει να απορρίπτεται ότι «βυθίζει» το δάπεδο πάνω από 2 εκατοστά (ΥΠΕΧΩΔΕ). Ολόκληρος ο εξοπλισμός της πόρτας, κλειδαριές, πόμολλά, κτλπ θα πρέπει να είναι τοποθετημένα στο ύψος 0,90-1,20 μέτρα από το έδαφος (ΥΠΕΧΩΔΕ). Επίσης αν οι θύρες είναι γυάλινες είναι απαραίτητο το ύψος να είναι 1,40-1,60 μέτρα να υπάρχει ένδειξη ή έντονη χρωματική αντίθεση, ώστε να γίνει αντιληπτό από άτομα που έχουν περιορισμένη όραση (ΥΠΕΧΩΔΕ). Αν βέβαια υπάρχουν στο μουσείο πληροφοριακές ή επεξηγηματικές πινακίδες είναι απαραίτητο να τοποθετηθούν σε ύψος 1,50 μέτρου από το έδαφος και να είναι και γραμμένα σε γραφή Braille (ΥΠΕΧΩΔΕ).

Στους κοινόχρηστους οι διάδρομοι κυκλοφορίας οφείλουν να είναι 1,50 μέτρα (ΥΠΕΧΩΔΕ). Προβλέπεται ότι θα πρέπει να υπάρξει ελεύθερος χώρος 1,50 μέτρου για να μπορέσει ένα αμαξίδιο να πραγματοποιήσει περιστροφή (ΥΠΕΧΩΔΕ).. Το δάπεδο θα πρέπει να έχει κατασκευαστεί από αντιολισθητικό υλικό. Επιπλέον όπου υπάρχουν πάγκοι υποδοχής θα πρέπει να έχουν ύψος 0,80-1,00 μέτρο (ΥΠΕΧΩΔΕ). Ομοίως όπου υπάρχουν τηλέφωνα ή χώροι υπολογιστών θα πρέπει να έχουν ύψος 0,90-1,20 μέτρα από το έδαφος για να γίνεται χρήση από όλους. (ΥΠΕΧΩΔΕ). Η επιδαπέδια σήμανση είναι σημαντική για να εξυπηρετεί τα άτομα που έχουν κάποια προβλήματα όρασης. Αυτό για να γίνει χρειάζεται έντονη χρωματική αλλαγή ή με την αλλαγή υφής του δαπέδου. Η φωτεινή και ηχητική σήμανση είναι απολύτως απαραίτητη στους ανελκυστήρες για να δίνει ειδοποίηση στα άτομα με προβλήματα όρασης και ακοής.

Παράρτημα 2

Σύγχρονες Τεχνολογίες και ΑΜΕΑ στα Μουσεία

Γενικά η παρουσίαση πληροφοριών πρέπει και οφείλει να απευθύνεται σε όλες τις αισθήσεις (Hanninen R. στο open doors). Οι κωφοί για παράδειγμα θέλουν ακουστικές πληροφορίες τυπωμένες, οι τυφλοί και όσοι έχουν προβλήματα όρασης χρειάζονται τυπωμένες τις πληροφορίες με ακουστικό τρόπο και με δυνατότητα ψηλάφησης (Hanninen R. στο open doors). Οι άνθρωποι με νοητική στέρηση ή μαθησιακές δυσκολίες πιθανόν να χρειάζονται ένα συνδυασμό μετάδοσης πληροφοριών (Hanninen R. στο open doors). Βέβαια καλό θα ήταν, σε όλες αυτές τις ειδικές περιπτώσεις να ζητείται η γνώμη και από των ίδιων των χρηστών (Hanninen R. στο open doors). Επομένως στην πράξη θα πρέπει τα αντικείμενα που βρίσκονται μέσα στο μουσείο να είναι τοποθετημένα στο ύψος 1,15 μέτρα (Hanninen R. στο open doors). Για έναν ενήλικα που βρίσκεται σε αμαξίδιο το ύψος του ματιού του φτάνει σε 1,10-1,130 μέτρα από το έδαφος (Hanninen R. στο open doors). Το ύψος θα πρέπει να είναι 0,90 μέτρα για εκθέματα που είναι τοποθετημένα πάνω σε τραπέζια (Hanninen R. στο open doors). Το ίδιο ύψος θα πρέπει να βρίσκονται και τα κάγκελα ή κιγκλιδώματα (Hanninen R. στο open doors). Τα αντικείμενα που είναι μικρά θα πρέπει να είναι μπροστά, δεν θα πρέπει να υπάρχουν σκιές (Hanninen R. στο open doors). Αν δεν υπάρχει απαγόρευση λόγω συντήρηση εκθεμάτων, οφείλεται να χρησιμοποιείται λάμπα 100 watt για το καθένα αντικείμενο (Hanninen R. στο open doors). Εάν όμως δεν υπάρχει αυτή η δυνατότητα φωτισμού, θα πρέπει να φωτιστεί όσο πιο ομοιόμορφα γίνεται (Hanninen R. στο open doors).

Πλέον όλοι οι πολιτιστικοί οργανισμοί, όπως και τα μουσεία, εκσυγχρονίζονται εισάγοντας τις νέες τεχνολογίες στη δομή τους (Στεφανίδης, 2004: 29). Τα πεδία στα οποία τα μουσεία και τα πολιτιστικά ιδρύματα αξιοποιούν τις νέες τεχνολογίες είναι της έρευνας και της μελέτης εκθεμάτων και της επικοινωνίας και κυρίως στο πεδίο της εκπαίδευσης (Στεφανίδης, 2004).

Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα είναι ένα μέσο ουσιαστικά επικοινωνίας ανάμεσα στο μουσείο και στο κοινό, και θέτει ως στόχο τη μετάδοση ποιοτικής γνώσης μέσω της ψυχαγωγίας (Στεφανίδης, 2004). Ο επισκέπτης από παθητικός δέκτης εξελίσσεται σε ενεργό συνομιλητή που προσπαθεί να αξιοποιήσει τα στοιχεία της δικιά του προσωπικότητας (Στεφανίδης, 2004). Οι νέες τεχνολογίες λοιπόν,

παίζουν σημαντικό ρόλο στο πεδίο της μουσειοπαιδαγωγικής τόσο στο αρχικό στάδιο του σχεδιασμού όσο και στην υλοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων (Στεφανίδης, 2004). Είτε αυτά έχουν σχέση με το χώρο του μουσείου είτε με την επίτευξη-δημιουργία ενός τεχνητού περιβάλλοντος μάθησης (Στεφανίδης, 2004).

Η τεχνολογία σε κάποιες συγκεκριμένες περιπτώσεις θεωρείται αναπόσπαστο κομμάτι για τη λειτουργία ενός μουσείου (Στεφανίδης, 2004). Ουσιαστικά ένα μουσείο είναι και θεωρείται η πηγή εκπαίδευσης για όλους τους πολίτες του κόσμου και αυτό που είναι σημαντικό να ειπωθεί και να κατανοηθεί, είναι η χωρίς περιορισμούς πρόσβαση προς όλους τους θεατές-επισκέπτες και κυρίως για ΑΜΕΑ (Στεφανίδης, 2004). Εδώ γίνεται λόγος για την «υποστηρικτική τεχνολογία» που ορίζεται ως: «Οποιοδήποτε αντικείμενο, μέρος εξοπλισμού ή παραγωγικού συστήματος που μπορεί κανείς να προμηθευτεί από το εμπόριο, να προσαρμόσει ή να κατασκευάσει κατά παραγγελία και το οποίο χρησιμοποιείται προκειμένου να αυξήσει ή να βελτιώσει τις λειτουργικές δυνατότητες των ατόμων με ειδικές αναπηρίες (Στεφανίδης, 2004). Οποιαδήποτε υπηρεσία η οποία άμεσα υποστηρίζει ένα άτομο με ειδικές αναπηρίες στην επιλογή, προμήθεια ή χρήση κάποιας συσκευής υποστηρικτικής τεχνολογίας». (Στεφανίδης, 2004)